

**GEOGRAFICKÝ
ÚSTAV SLOVENSKEJ
AKADÉMIE VIED**

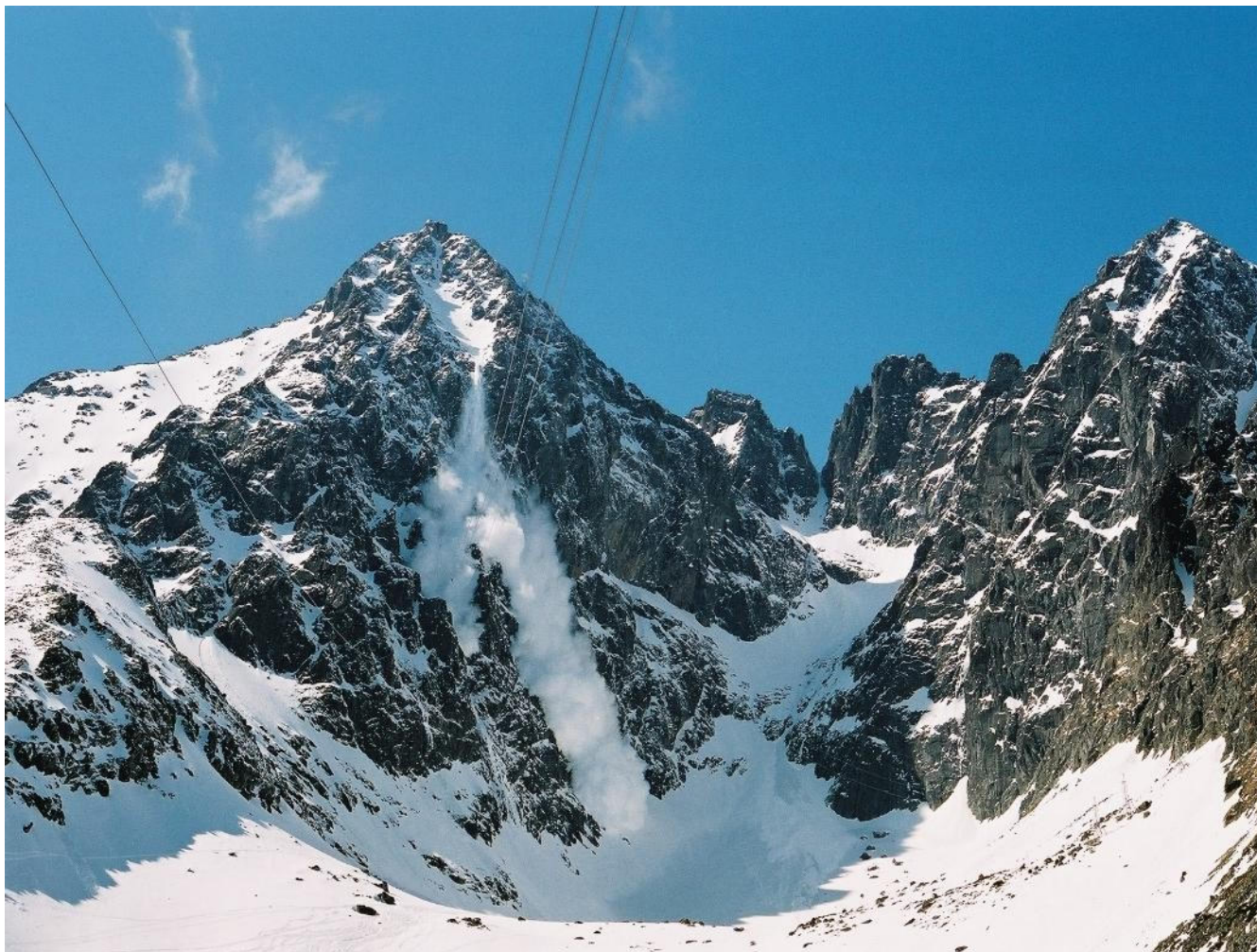
Klimatické simulácie snehovej pokrývky v horských oblastiach s využitím nástrojov GIS4WRF

(konferencia GIS Slovakia 2026)

Autor: Marcel Vasiľák

Oddelenie fyzickej geografie, geomorfológie a prírodných
hazardov GÚ SAV

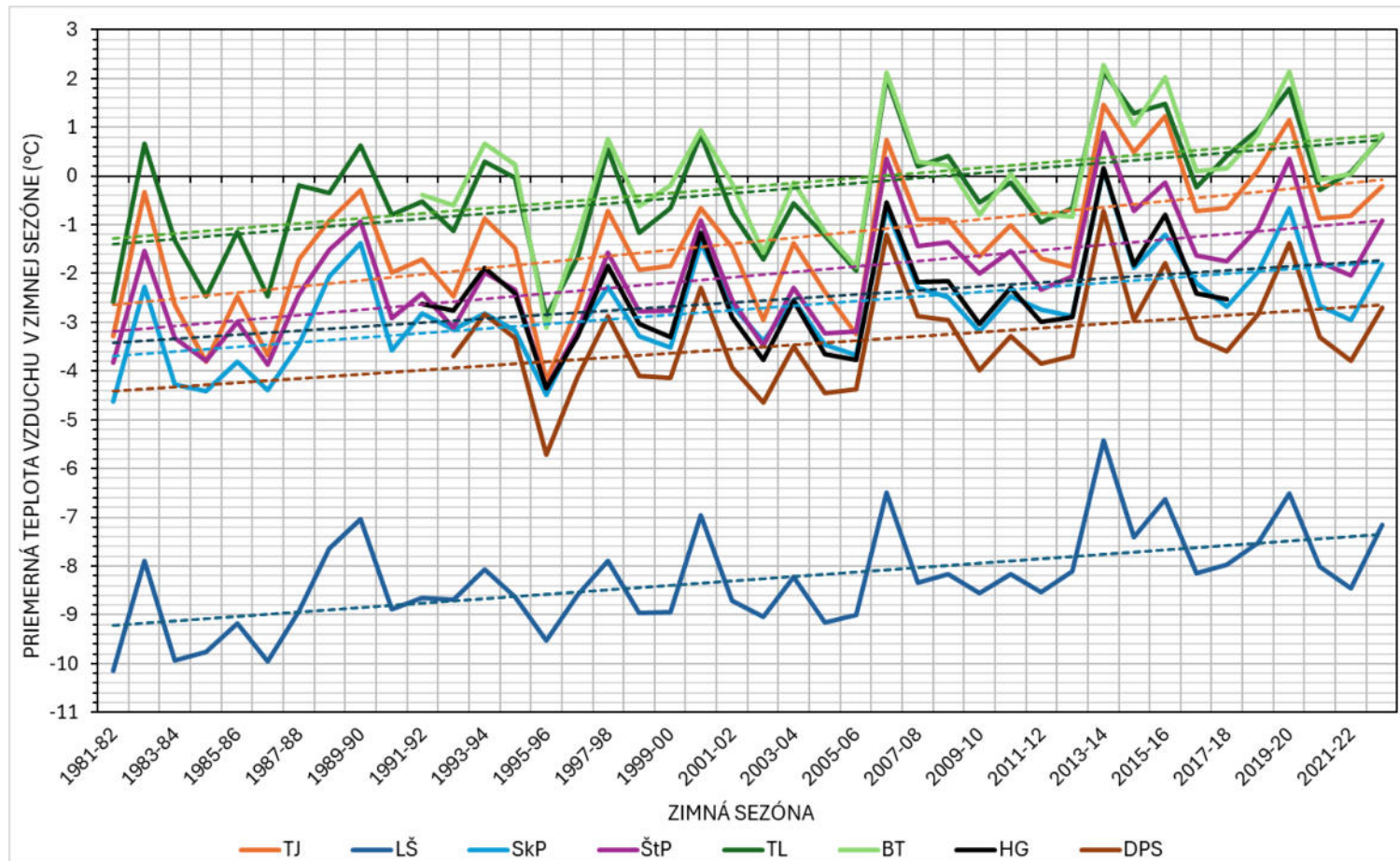
Prečo je snehová pokrývka dôležitá?

1. Sneh ako **modelátor reliéfu** (nivačné procesy)
2. Sneh ako **zásobareň a zdroj vody**
3. Sneh ako **izolátor a regulátor** pôdneho ekosystému
4. Snehové **lavíny**

Obr. 4 Snehové lavíny majú nebezpečné dopady na ľudské životy; Zdroj: HIKING.sk (2023)

Výskum snehovej pokrývky nabral posledné dekády na aktuálnosti, práve vďaka
KLIMATICKEJ ZMENE a jej prejavom !

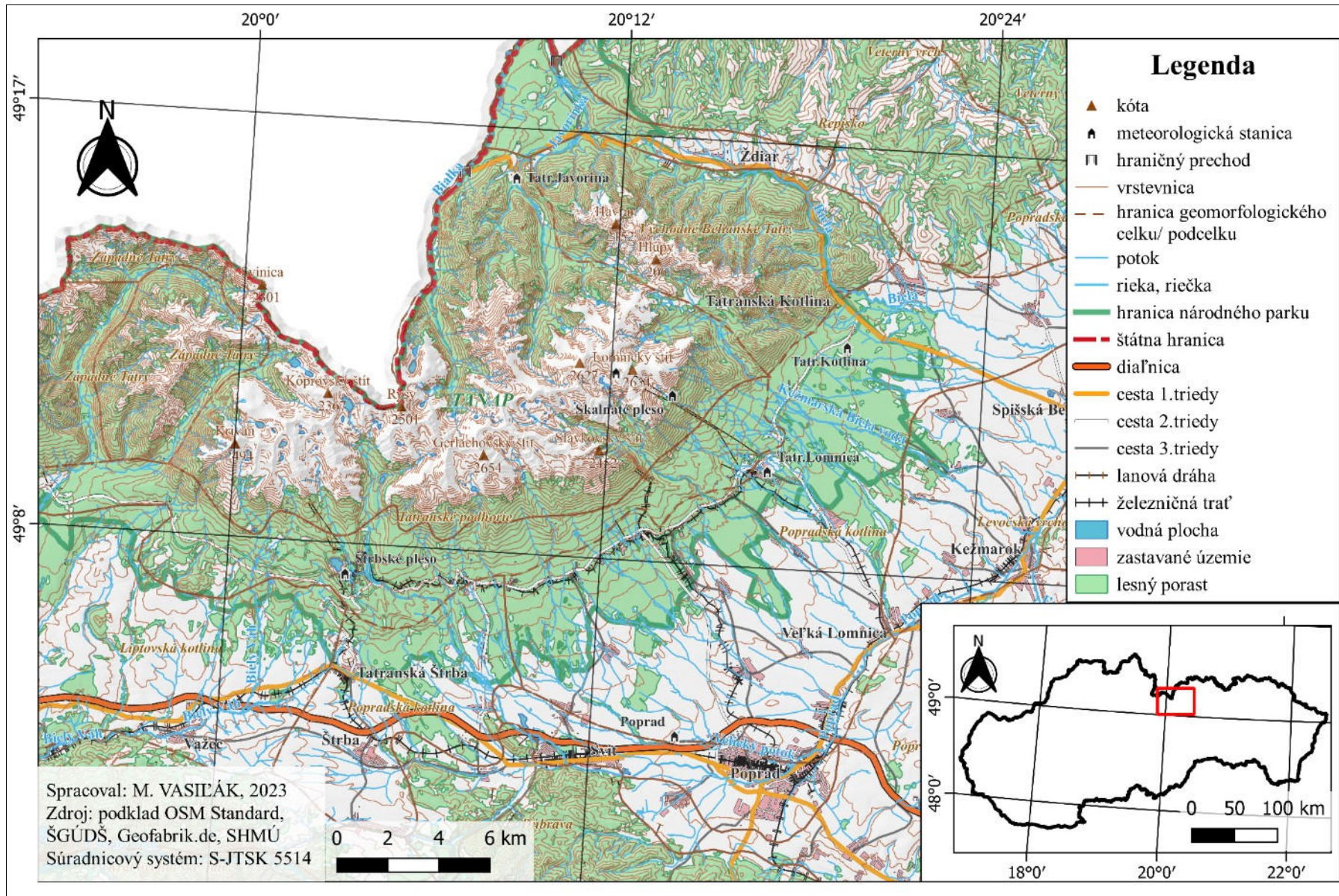

trend za zimné sezóny
1981/82 až 2021/22 =
+0,46 až 0,61 °C /10 r.

Obr. 5 Vývoj priemernej teploty vzduchu na staniciach vo Vysokých Tatrách; Zdroj: SHMÚ, Mikulová et al. (2019); IMGW-PIB (2024)

Načo potrebujeme klimatické simulácie?

- **Modelovanie/ simulovanie** priebehu minulých, zvyčajne mimoriadnych alebo dynamických situácií –
Čo sa tam vtedy vlastne stalo, a môže sa to v budúcnosti zopakovať?
Súvisí to nejakou súčasťou klimatickou zmenou?
- Operatívna **predpoveď počasia** (napr. v USA, Číne...) –
Čo tieto predpovede povedú o aktuálnom lavínovom riziku?
- **Prognózy** budúcich klimatických scenárov –
Aké sú predpoklady budúceho vývoja, napr. teplôt vzduchu, v kontexte otepľovania planéty?
Bude vyššia frekvencia extrémnych zrážkových udalostí spojených s búrkami alebo inými mimoriadnymi prejavmi počasia?
Ako tomu prispôbiť manažment, politické priority či správu verejného priestoru?

Obr.6 Naše primárne záujmové územie – **Vysoké a Belianske Tatry**

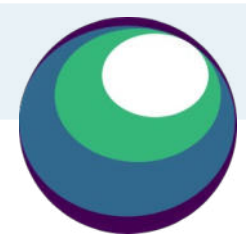
Stručne o modeli WRF...

- WRF = *Weather Research and Forecast Model* – produkt NCAR, atď. (USA)
- nastavenie fyziky modelu = **parametrizačné schémy** (*atmospheric vs. land surface models*)
- jeden z celosvetovo najpoužívanejších numerických meteorologických modelov, alternatíva ku iným výskumným modelom
- Aplikácie WRF – určené **INICIÁLNYMI DÁTAMI**:
  1. **Operatívne predpovede počasia** (horizont niekoľkých dní)
  2. **Atmosférický výskum** – **historické simulácie** + **budúce prognózy**

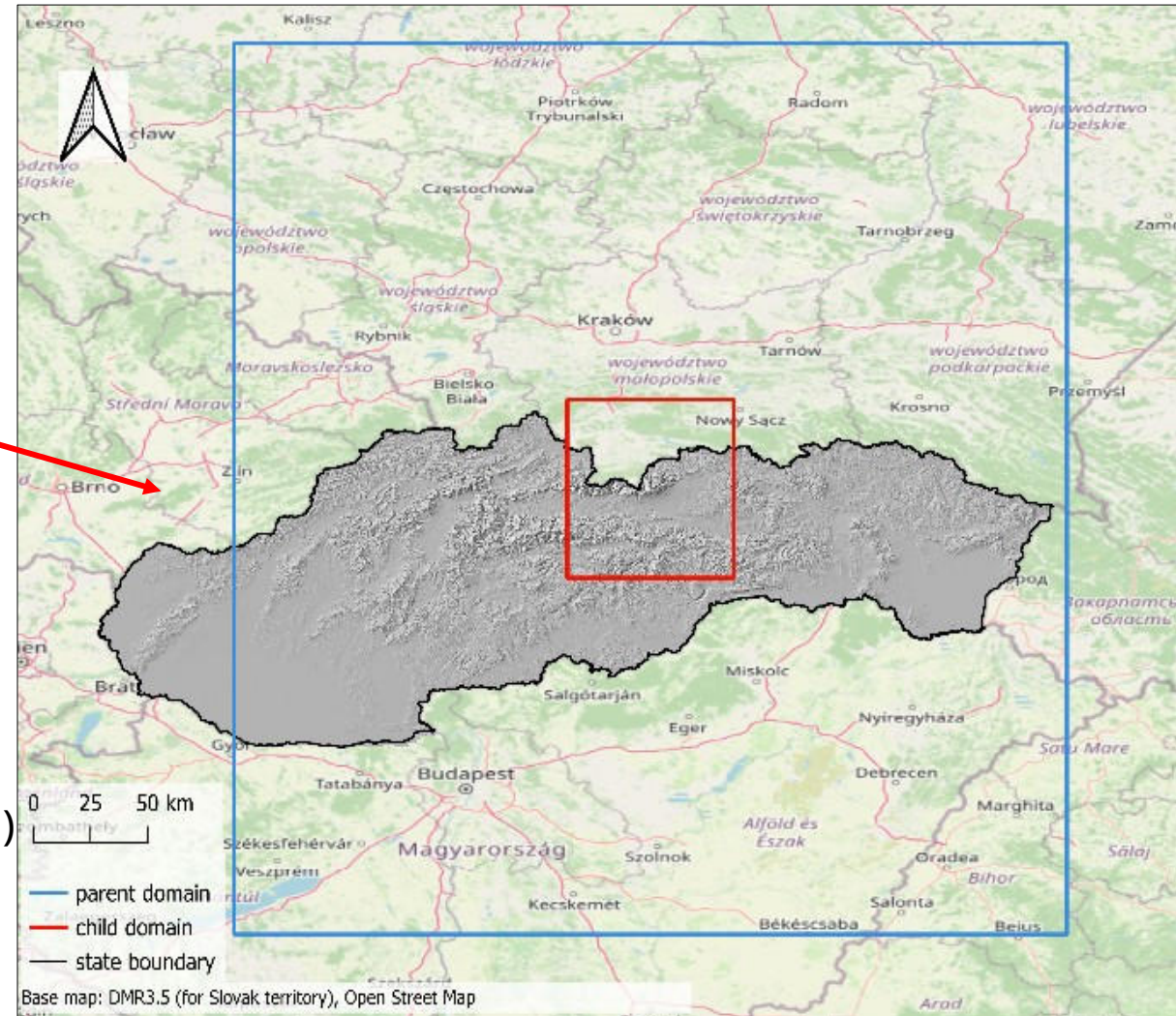
Klimatické reanalýzy
=
verná rekonštrukcia počasia
v nedávnej minulosti

Globálne klimatické modely
=
Scenáre budúceho klimatického
vývoja (MPI, GFDL...)

Čo je a ako funguje GIS4WRF?

- **GIS plugin** dostupný pre Windows, **Linux** aj macOS
1. **Konfiguračný súbor modelu WRF** (domény, time run, parametrizačné schémy...)
↓
  2. **WRF preprocessing:**
    - nastavenie počítacej domény, resp. domén (geogrid) – **dynamický downscaling**
    - prevod raw iniciálnych dát (ungrib)
    - interpolácia týchto dát do mriežky podľa domén (metgrid)↓
  3. **WRF processing:**
    - definovanie počiatočných podmienok modelovania
    - **výpočet**
  4. **postprocessing** – extrahovanie a výber vhodných

Obr. 7 Výpočtové domény modelu WRF

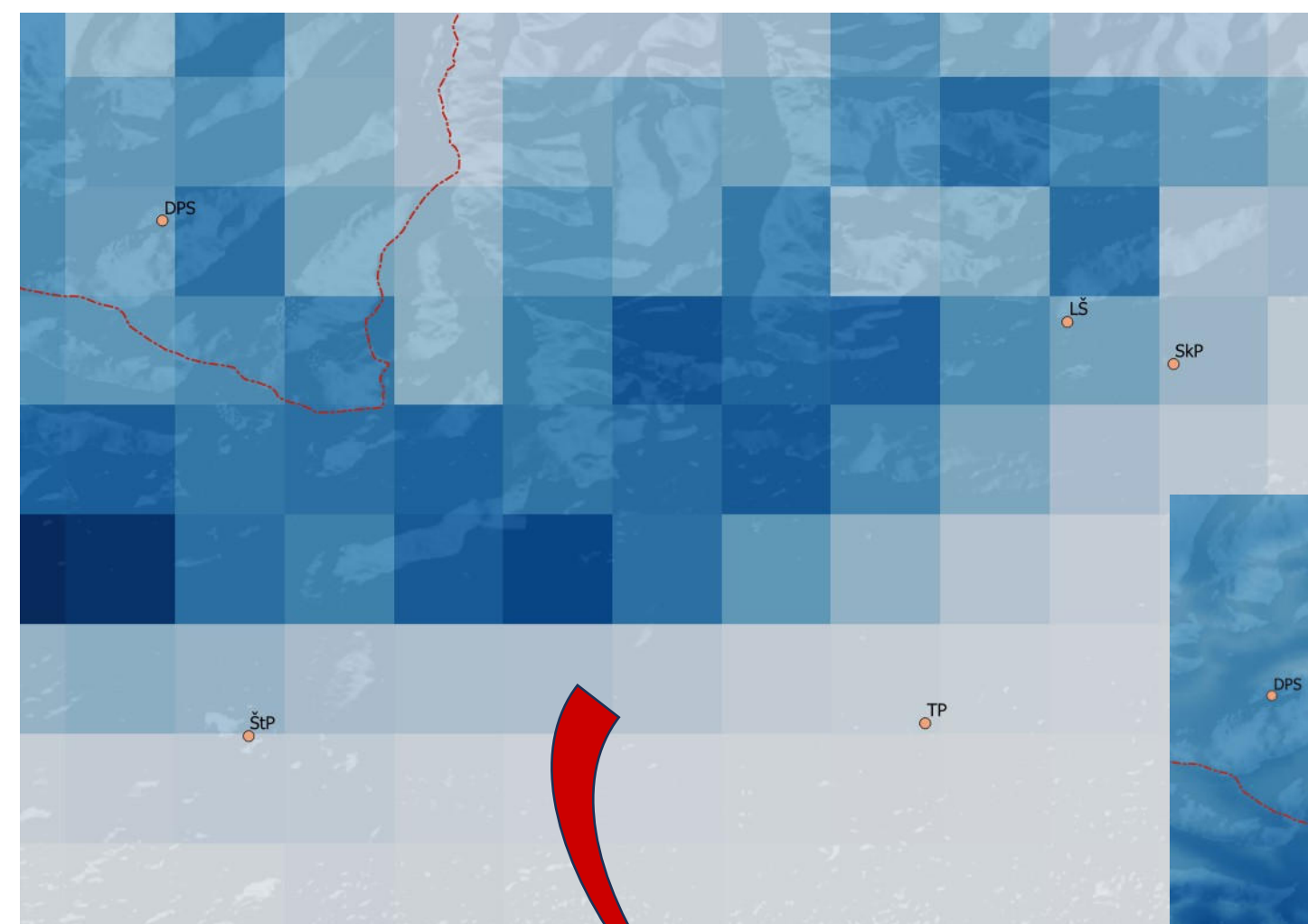
Problémy simulácii (obzvlášť v horských regiónoch)

- **kvalita vstupných iniciálnych dát** (napr. pri reanalýzach sa výrazne líšia!) a **nastavenia modelu** (fyzikálnych schém)
- pomer **kvantita (trvanie a domény)** vs. **výpočtový výkon**
- **rozlíšenie výstupných dát z modelu WRF**

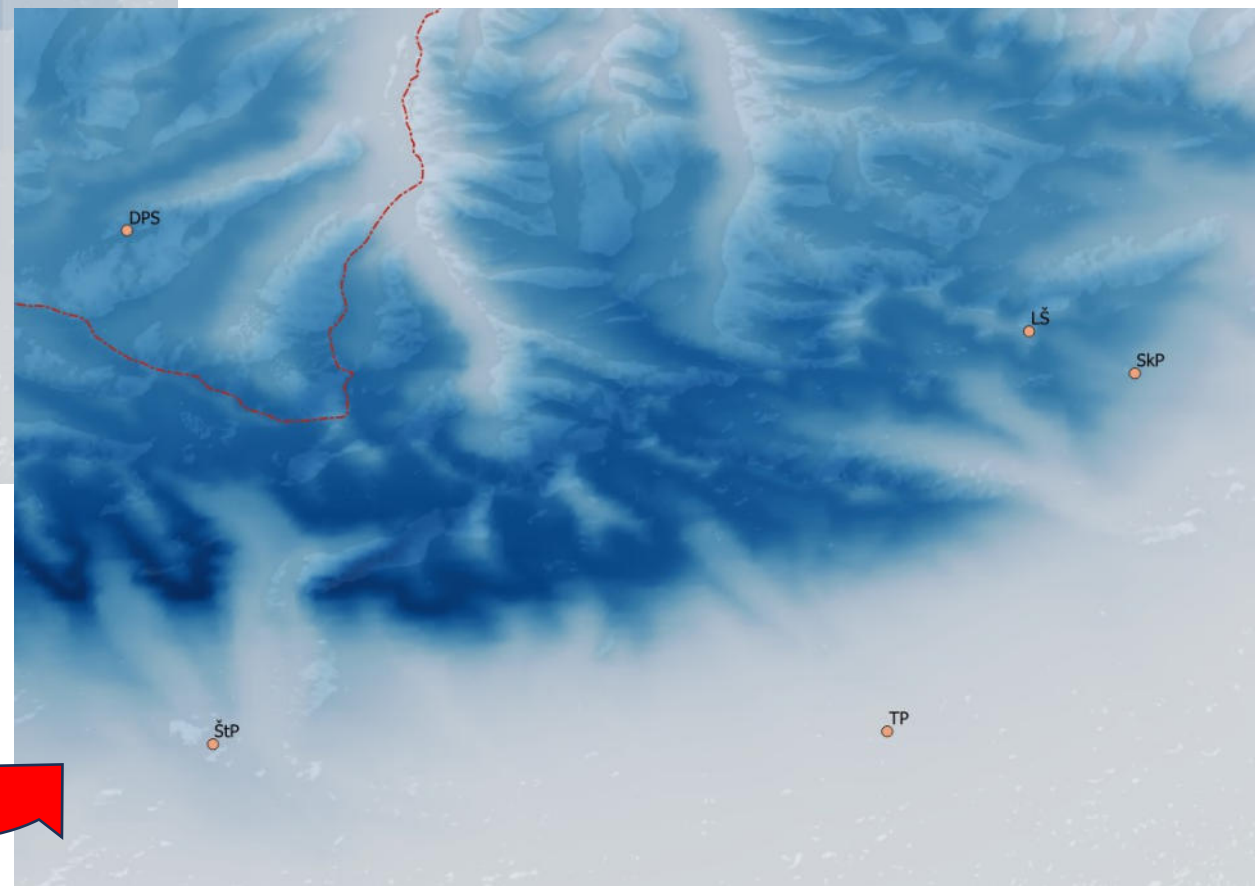
Dynamický downscaling
=
Vyššie rozlíšenie v dôsledku fyzikálnej transformácie
výpočtovej mriežky = domény

Interpolácia
=
Výstupy z modelu WRF plošne/priestorovo (RST,
kriging, bilinéarna interpolácia..)

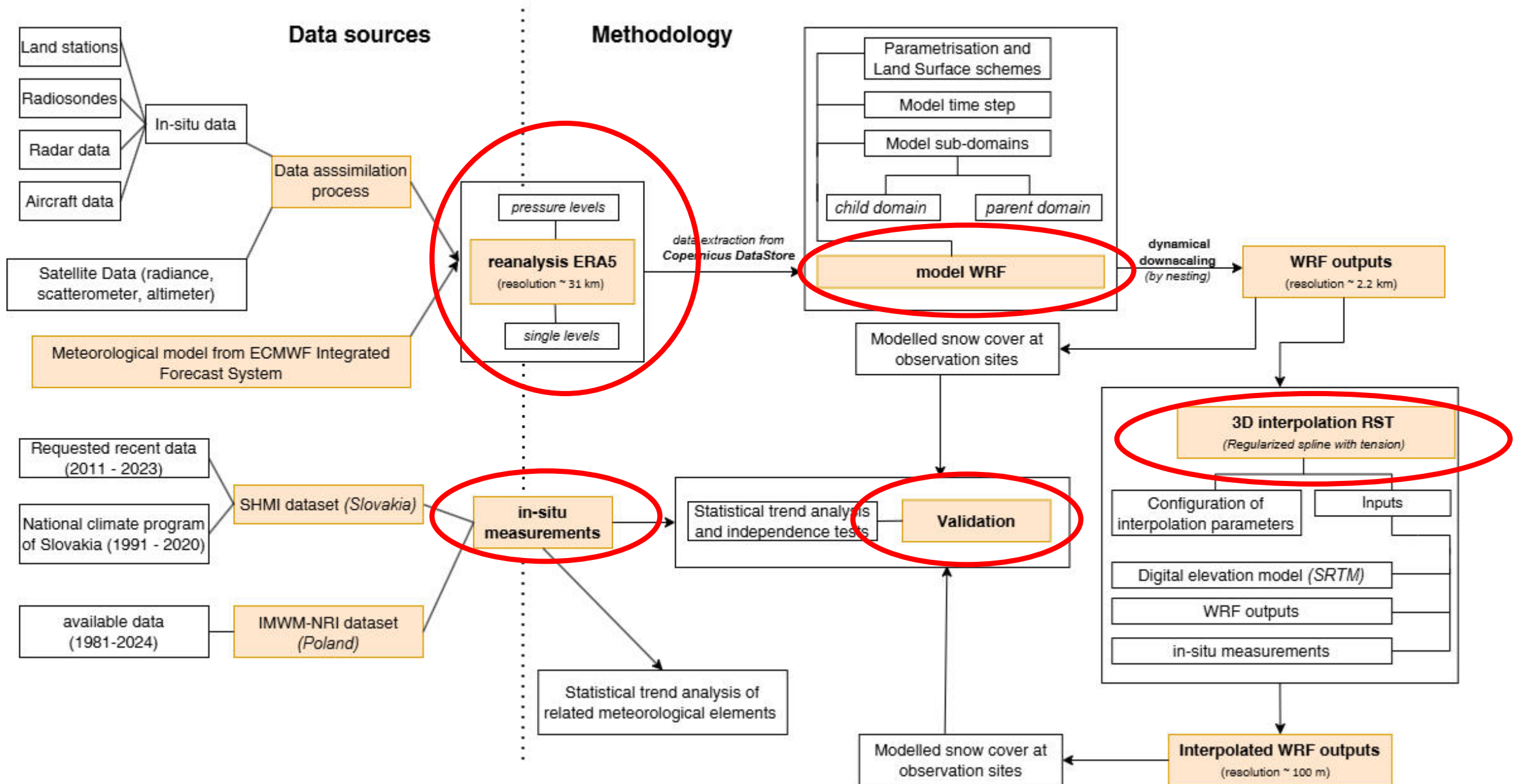
Štatistický downscaling
=
Štatistická transformácia výstupov z WRF (iniciálnych dát)
vo vzťahu ku lokálnym in-situ meraniam

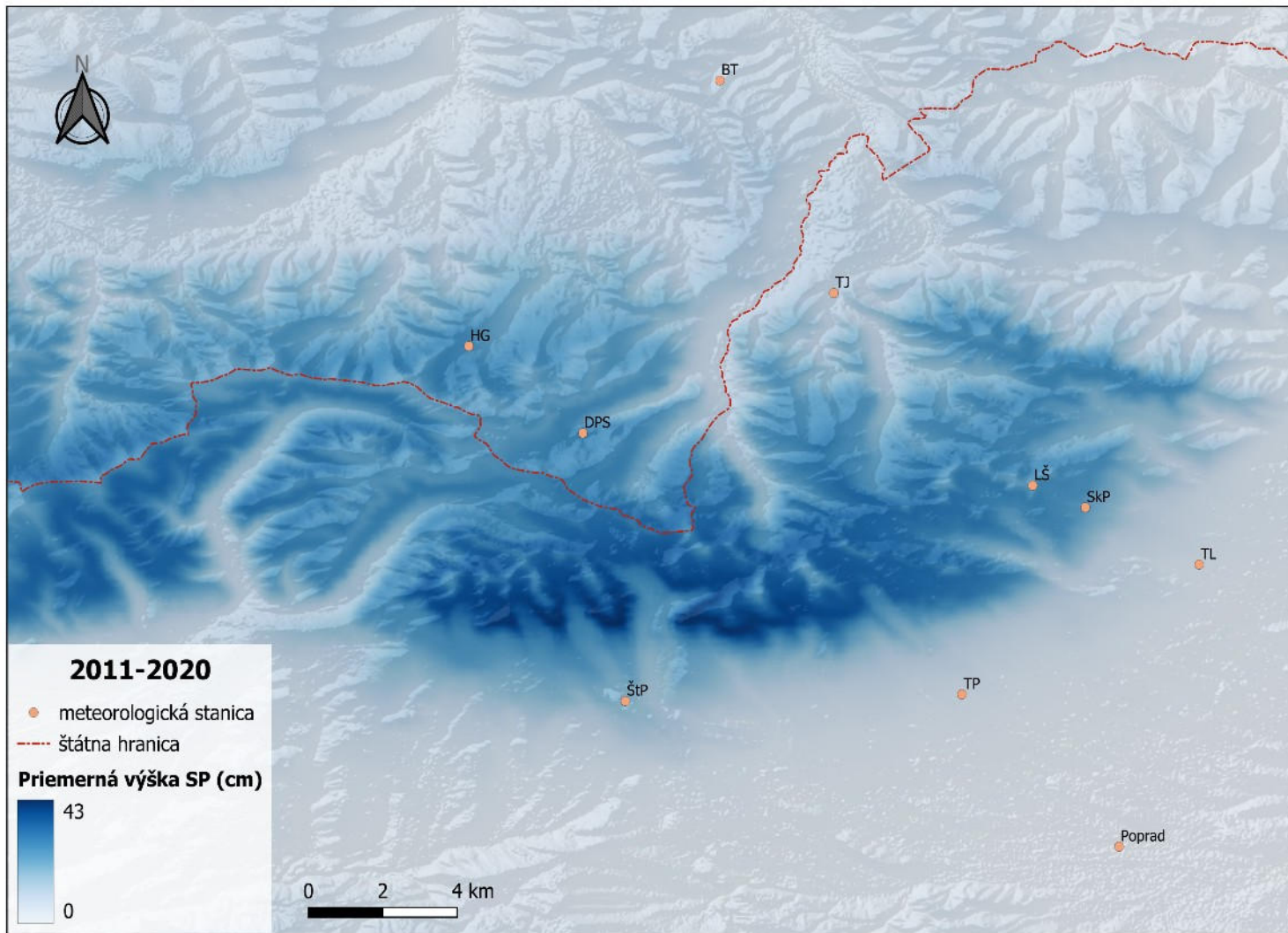
Obr. 8 Výška snehovej pokrývky vo Vysokých Tatrách ako „raw“ výstup z modelu WRF (vľavo) a po interpolácii (vpravo)

(Možný) pracovný postup pri klimatických simuláciách

Výsledky simulácií a ich klimageografická interpretácia

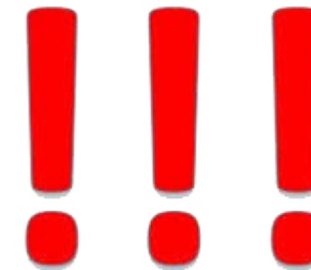
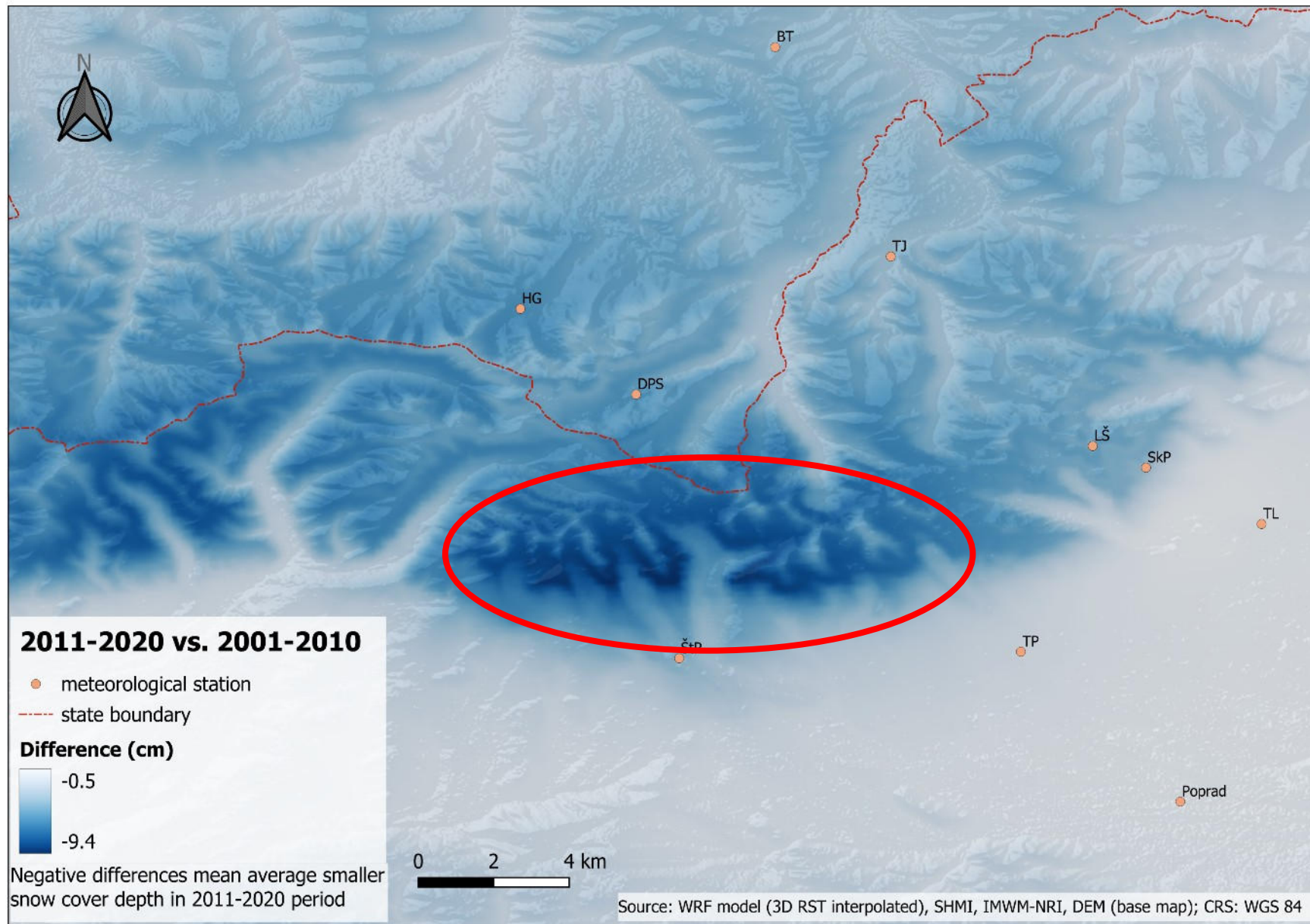

- maximálna priemerná výška snehovej pokrývky v cca. **1650 – 2150 m n. m.** (JZ, J), vyššie pokles

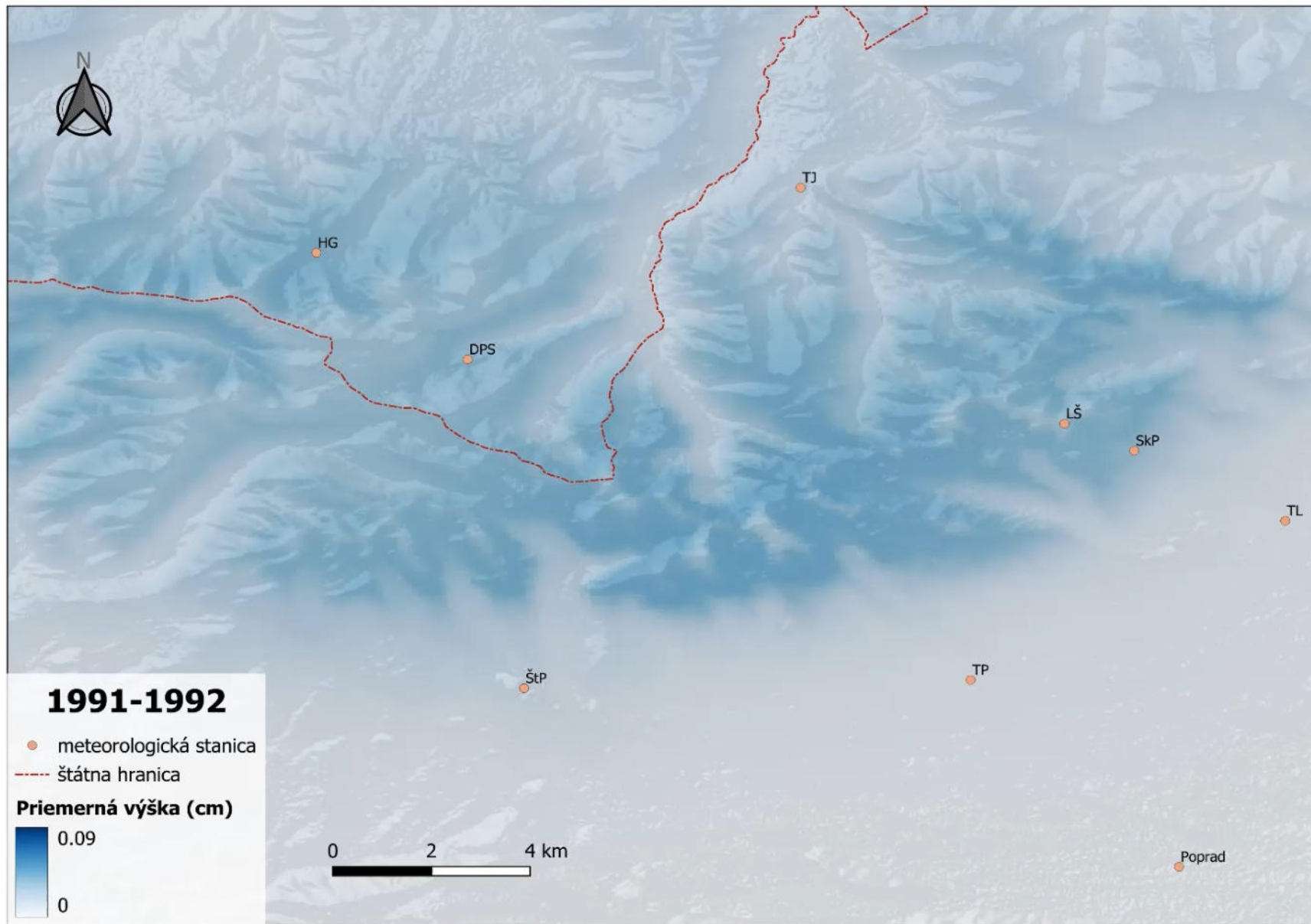
↓ **vplyvajúce činitele**

- **vietor** (veterná erózia)
- **báza orografickej oblačnosti**
- **orientácia voči prevládajúcemu prúdeniu vzduchu**
- **expozícia voči slnečnému žiareniu**
- **vegetácia**

Obr. 9 Priemerná výška snehovej pokrývky

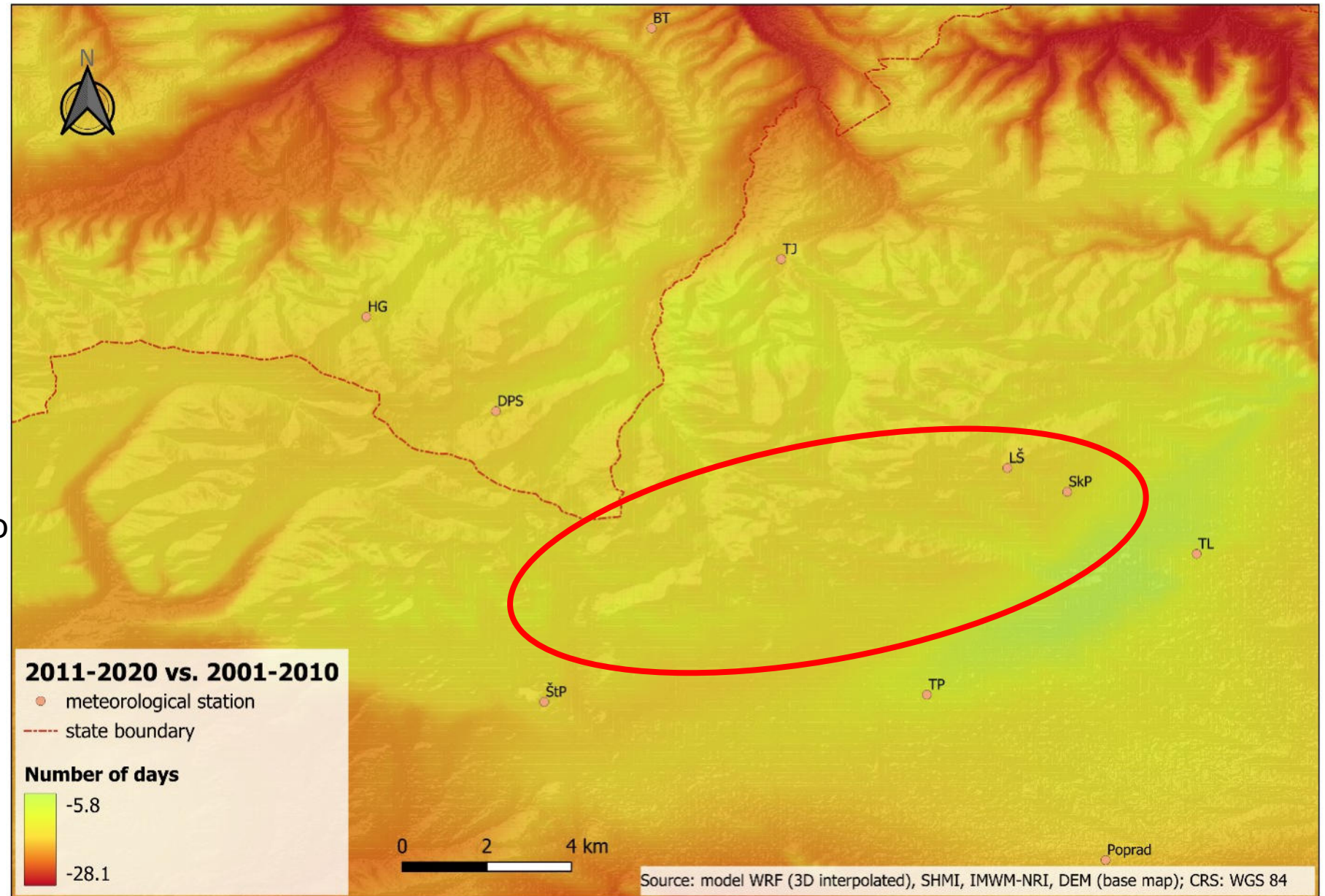
Obr. 10 Rozdiel priemerných výšok snehovej pokrývky medzi danými obdobiami

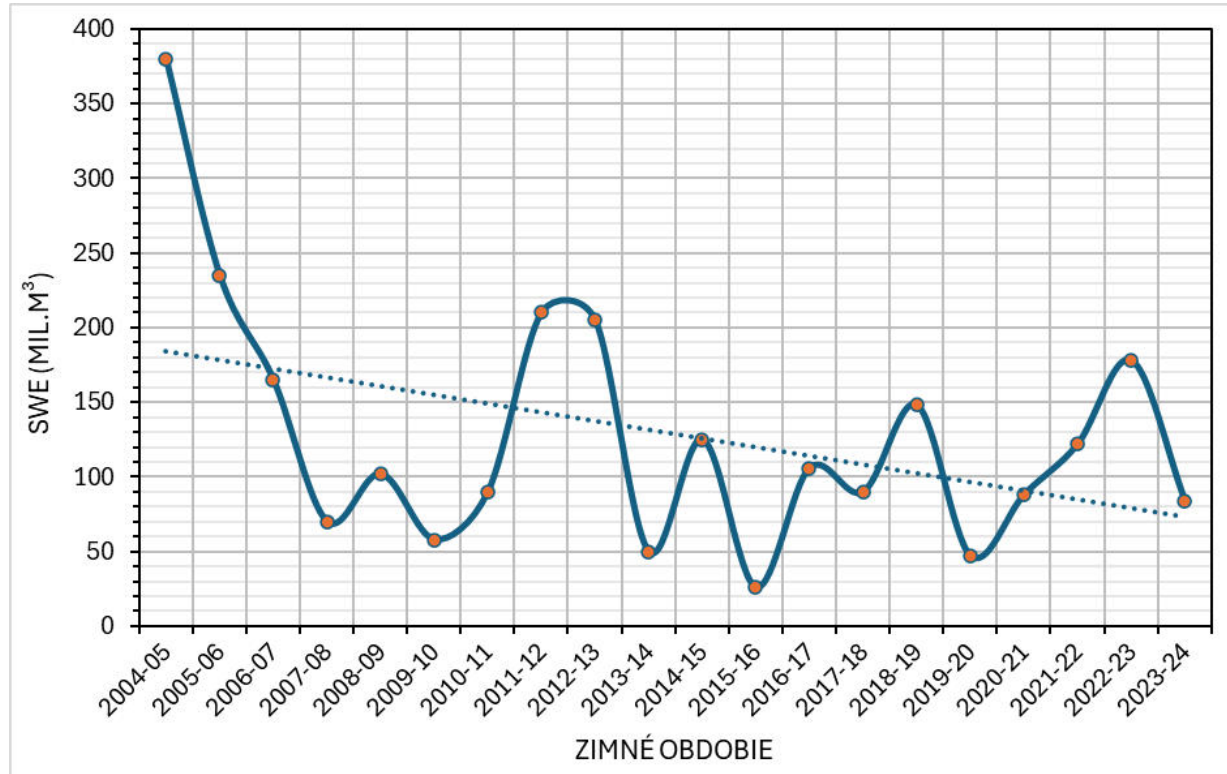
Priemerná výška snehovej pokrývky za roky 1991 až 2020

Obr. 11 Rozdiel priemerného počtu dní so snehovou pokrývkou medzi danými obdobiami

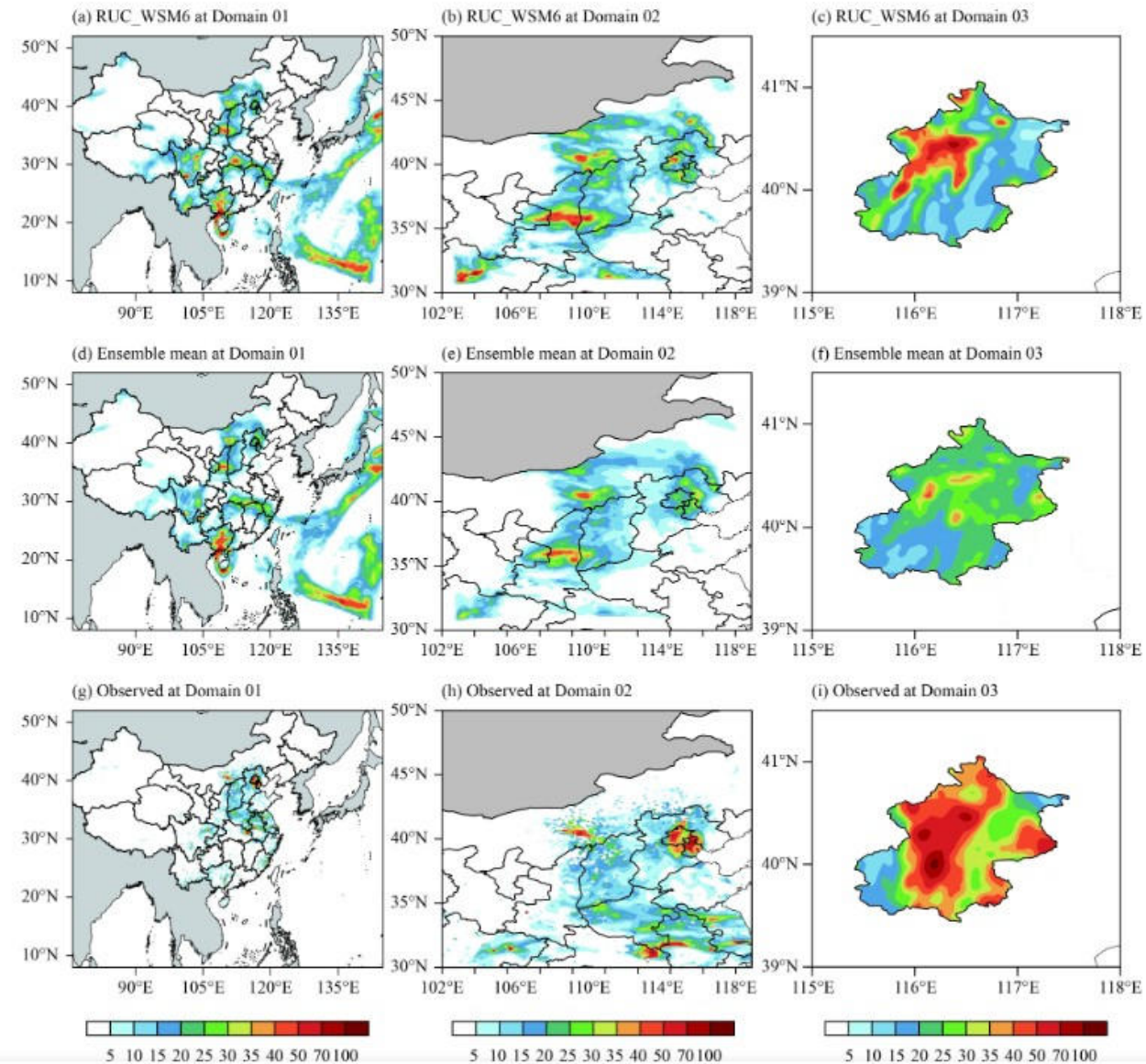
Vybrané dopady klimatickej zmeny

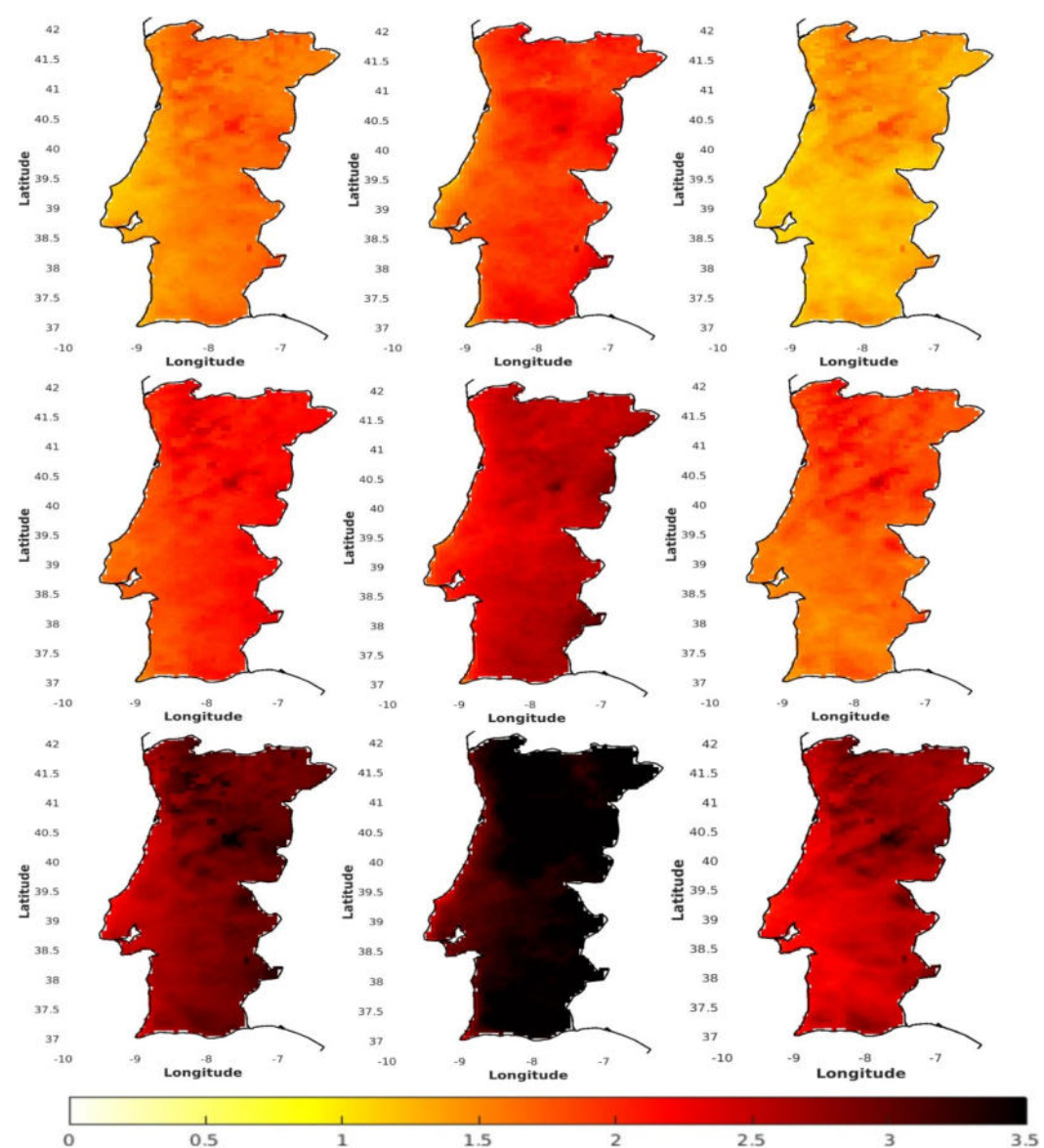
1. Manažment **zimného cestovného ruchu**
2. **Biorytmus** tatranských živočíchov
3. **Hydrologický režim** oblasti

Obr. 14 Množstvo vody v snehovej pokrývke (SWE) za obdobia 2004/05 až 2023/24 pre povodie rieky Poprad; Zdroj: SHMÚ (2025)

Ukážky iného výskumu s modelom WRF...

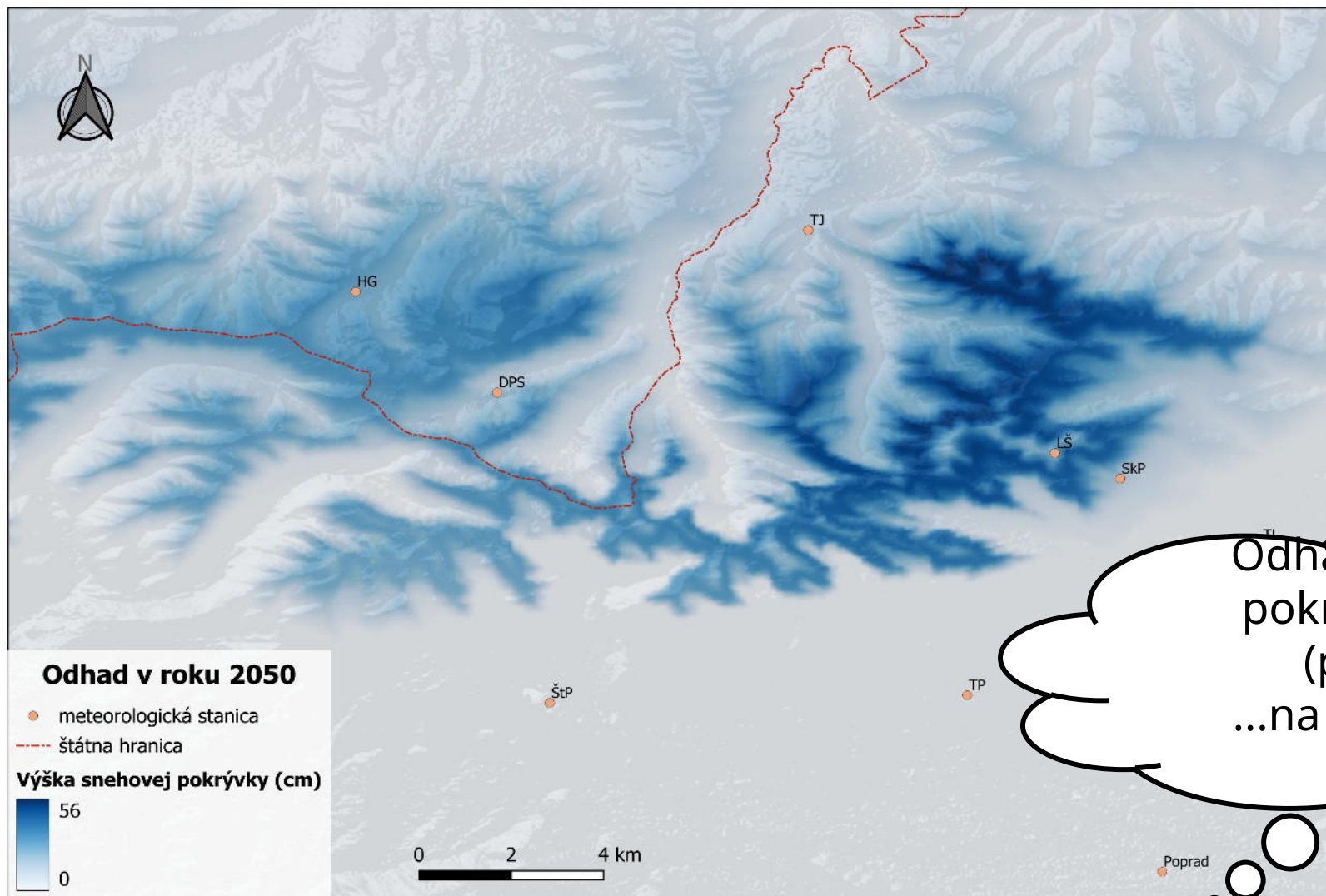

Obr. 15 Extrémne zrážkové úhrny na jeseň 2015 v Číne; Zdroj: Li et al. (2018)

Obr. 17 Predpovede otepľovania v Portugalsku na roky 2081-2100; Zdroj: Carvalho (2024)

Na záver trochu mimo WRF...

Odhad výšky snehovej pokrývky v roku 2050 (produkt AI !!!), ...na základe minulých rokov...

Použité zdroje

- BOLTÍŽIAR, M., 2009: *Vplyv georeliéfu a morfolodynamických procesov na priestorovú štruktúru vysokohorskej krajiny Tatier*. Nitra (Univerzita Konštantína Filozofa, Ústav krajiny ekológie SAV)
- https://hiking.dennikn.sk/ar/7414/pribudlo_snehu_pozor_na_laviny_najma_na_strmych_svahoch.html
- <https://polovnictvo-rybarstvo.pluska.sk/polovnictvo/zvierata-zimneho-spanku-budia-zavislosti-klimatickych-podmienok>
- <https://spravy.stvr.sk/2023/01/niectore-lyziarske-strediska-docasne-zatvorili-alebo-obmedzili-prevadzku/>
- <https://zahradkar.pluska.sk/uzitkova-zahrada/pre-podu-je-to-dar-sneh-a-mraz-ju-chrania-zlepsuju-strukturu-a-prospievaju-mikroorganizmom>
- SHMÚ, 2025a: Snehové spravodajstvo. In *Hydrologické spravodajstvo* [online]. Bratislava (SHMÚ). Dostupné na <https://www.shmu.sk/sk/?page=1&id=mi_m_sneh&povodie=4#form>
- MIKULOVÁ, K. et al., 2019: Klimatologické normály za obdobie 1981-2010 na Slovensku. In *Národný klimatický program SR (NKP 14/19)*. Bratislava (SHMÚ)
- IMGW-PIB, 2024: Dane pomiarowo obserwacyjne. In Dane publiczne IMGW-PIB [online]. Dostupné na https://danepubliczne.imgw.pl/data/dane_pomiarowo_obserwacyjne/dane_meteorologiczne/
- Mukul Tewari et al., 2022: Understanding the sensitivity of WRF hindcast of Beijing extreme rainfall of 21 July 2012 to microphysics and model initial time. In *Atmospheric Research*, Volume 271.
- Carvalho, D. (2024). *High-resolution surface temperature changes for Portugal under CMIP6 future climate scenarios*. *Scientific Reports*, 14, 17209
- COMIN, A.N. et al., 2018: Impact of different microphysical parameterizations on extreme snowfall events in the Southern Andes. In *Weather and Climate Extremes*. 21, pp. 65–75

**GEOGRAFICKÝ
ÚSTAV SLOVENSKEJ
AKADÉMIE VIED**

Ďakujem pekne za pozornosť

... a teším sa na Vaše otázky a podnety